

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโควิด ๑๙
และมาตรการของรัฐในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ
(ระหว่างวันที่ ๓ มกราคม - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓)

๑. สถานการณ์ทั่วไป

ประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการเฝ้าระวังผู้ติดเชื้อโควิด ๑๙ นับแต่วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๓ เมื่อรับทราบรายงานการระบาดของโรคนี้ในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน โดยใช้การคัดกรองที่เดินทางมาจากเมืองนี้ ที่ท่าอากาศยานและท่าเรือ ๖ แห่ง (กรุงเทพมหานคร ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน ท่าเรือภูเก็ต ท่าเรือสมุย และท่าเรือกระบี่) และได้ขยายการคัดกรองให้ครอบคลุมผู้เดินทางเข้าเมืองจากทุกประเทศ รวมทั้งผู้เดินทางผ่านพรมแดนทางบก

เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ รัฐบาลได้รับคนไทยจำนวน ๑๓๘ รายที่ติดอยู่ในเมืองอู่ฮั่นกลับประเทศแล้วใช้การกักกันเพื่อดูอาการที่อาคารรับรองภายในฐานทัพเรือสัตหีบซึ่งพบผู้ป่วย ๑ ราย ส่วนแรงงานไทยที่ทำงานในเกาหลีใต้ทั้งแบบถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายและมีจำนวนมากซึ่งประสงค์ขอเดินทางกลับ รัฐบาลได้มีข้อสั่งการเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม แบ่งเป็นมาตรการนอกประเทศ โดยประสานประเทศต้นทางขอให้คัดกรองผู้ที่ต้องการเดินทางเข้าหรือกลับประเทศไทยอย่างเคร่งครัด ให้มีการแยกตัว (self quarantine) ที่ประเทศเกาหลีครบ ๑๔ วัน กำหนดแนวทางให้ทยอยเดินทางกลับและให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม มาตรการในประเทศ ให้มีการคัดกรอง ณ ท่าอากาศยาน กรณีพบว่าป่วยหรือสงสัยว่าป่วยให้แยกพักรักษา ณ สถานพยาบาล กรณีไม่ป่วยหากเดินทางมาจากพื้นที่ที่มีโรคระบาดสูง (เมืองแทกูและคยองซังเหนือ) ให้แยกพัก ณ พื้นที่ควบคุมโรคที่รัฐบาลกำหนด (state quarantine) กรณีไม่ป่วยหากเดินทางจากพื้นที่อื่น ๆ ให้ดำเนินการแยกพัก ณ พื้นที่ที่อยู่ในกำกับของผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (local quarantine)

เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓ มีรายงานว่าผู้ติดเชื้อโควิด ๑๙ หลังจากเข้าชมการแข่งขันมวยนัดพิเศษที่สนามมวยลุมพินีในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๓ ซึ่งมีผู้เข้าชมประมาณ ๒,๕๐๐ คน จากนั้นมีรายงานเกี่ยวกับจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่องจาก ๗ รายในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๓ เป็น ๓๒ รายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓ และเพิ่มสูงสุดจำนวน ๑๘๘ รายในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๓ หลังจากนั้นจนถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ แต่ละวันมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นระหว่าง ๙๑-๑๔๓ ราย ณ สิ้นเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ มีผู้ป่วยสะสม ๑,๖๕๑ ราย เสียชีวิต ๑๐ ราย เป็นคนไทย ๑,๔๐๗ ราย สัญชาติอื่น ๒๔๔ ราย เป็นผู้ป่วยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและนนทบุรี ๘๖๙ คน หรือร้อยละ ๖๑.๖ ของผู้ป่วยทั้งหมด

สำหรับมาตรฐานที่รัฐบาลใช้ในการป้องกัน ควบคุมและจัดการต่อการระบาดของโควิด ประกอบด้วย มาตรการด้านสาธารณสุข เช่น การรณรงค์เรื่องการเว้นระยะห่างทางสังคม การล้างมือ การใส่หน้ากากอนามัย การตรวจและคัดกรองผู้มีโอกาสเสี่ยง การรักษาในสถานพยาบาล รวมถึงมาตรการเพื่อลดการเดินทาง เคลื่อนย้าย และการรวมตัวของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ อันจะช่วยยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด ๑๙ เช่น การเลื่อนหยุดสงกรานต์และการปิดด่านชายแดน นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีมาตรการด้านเศรษฐกิจและมาตรการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่คนบางกลุ่ม ดังนี้

๒. มาตรการด้านสาธารณสุขและผลกระทบด้านสุขภาพ

๒.๑ มาตรการการป้องกันและควบคุม

๒.๑.๑ มาตรการช่วงแรก (ระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์) เป็นการทำงานระดับหน่วยงาน ประกอบด้วย การคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศทางเครื่องบินและทางบก การเปิดศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรคเพื่อติดตามและรายงานสถานการณ์และให้ความรู้ในการป้องกันแก่ประชาชน การมีข้อสั่งการให้ทุกหน่วยงานและจังหวัดมีมาตรการภายในเพื่อป้องกันการติดต่อโรค ซึ่งหน่วยงานของรัฐหลายแห่งได้กำหนดมาตรการภายในห้ามบุคลากรเดินทางไปประเทศเสี่ยง และให้กักตัวเองกรณีสงสัยว่ามีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค

๒.๑.๒ มาตรการก่อนการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ก่อนวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๓) ได้แก่ การดำเนินโครงการเตรียมความพร้อมป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่ : กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID -๑๙) ระยะระบาดในวงจำกัด (ระยะที่ ๒) โดยได้จัดสรรงบประมาณประมาณ ๒๒๔ ล้านบาทสำหรับจัดทำ/จัดหาอุปกรณ์ป้องกันเชื้อโควิด (หน้ากากอนามัย) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลมาตรการแก้ไขปัญหาจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) เพื่อบูรณาการความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการสงเคราะห์ สั่งการให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐดำเนินการป้องกัน ควบคุม แก้ไขปัญหา และบรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้แก่ การกวดขันการอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดเดินทางไปประเทศเสี่ยง การให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีเหตุควรสงสัยว่าอาจติดเชื้อโควิดก็กักตัวเอง การคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศ การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันเชื้อโควิด (หน้ากากอนามัย เจลล้างมือ) ให้เพียงพอ และเตรียมมาตรการรองรับแรงงานไทยจำนวนมากที่ทำงานในประเทศเกาหลีใต้และประสงค์จะเดินทางกลับ ซึ่งแบ่งเป็นมาตรการนอกประเทศและในประเทศดังที่กล่าวข้างต้น

๒.๑.๓ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๓ รัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด - ๑๙) และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด - ๑๙) รับผิดชอบบริหารสถานการณ์ภายใต้กฎหมายปกติ ได้แก่ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓ กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการไปยังจังหวัดชายแดนให้ปิดด่านชายแดนชั่วคราวโดยหากจำเป็นต้องใช้ช่องทาง ให้แต่ละจังหวัดเปิดจุดผ่านแดนถาวรในพื้นที่จังหวัดละไม่เกิน ๑ แห่ง ต่อมาในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓ กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้ปิดด่านชายแดนทางบกที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทยทั้งหมดทั่วประเทศทั้งจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรนการค้าและจุดผ่อนปรนพิเศษ รวม ๑๘ ด่านใน ๑๗ จังหวัด โดยห้ามคนเดินทางเข้า-ออก แต่อนุญาตให้ส่งสินค้าได้เท่านั้น ส่วนระดับจังหวัดและท้องถิ่น กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ๕ จังหวัดได้ประกาศปิดสถานที่บางประเภทที่อยู่ในพื้นที่เป็นการชั่วคราว

๒.๑.๔ มาตรการหลังจากประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วประเทศ (ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๓) รัฐบาลได้ออกข้อกำหนดฉบับที่ ๑ เพื่อควบคุมสถานการณ์มิให้ร้ายแรงยิ่งขึ้นโดยมีมาตรการ เช่น ห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง ห้ามกักตุนสินค้า ห้ามชุมนุม ห้ามการเสนอข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์การติดโรคอันไม่เป็นความจริง ห้ามเดินทางข้ามเขตจังหวัด การปิดช่องทางเข้าประเทศ การให้ปิดสถานที่เสี่ยงบางประเภท ยกเว้นสถานที่ทำการตามที่กำหนด รวมทั้งสถานที่ราชการเปิดทำการได้ เป็นต้น

๒.๒ มาตรการด้านการรักษาพยาบาลจากการเจ็บป่วยด้วยเชื้อโควิด ๑๙

ในขั้นการตรวจวินิจฉัยโรค แบ่งเป็น ๒ กรณี คือ กรณีที่สามารถเข้ารับการตรวจวินิจฉัยโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในสถานพยาบาลของรัฐ ได้แก่ ผู้มีประวัติเสี่ยง ประกอบด้วย มีประวัติการเดินทางกลับจากประเทศ

เสี่ยงหรือมีสมาชิกครอบครัวเดินทางกลับจากประเทศเสี่ยง มีประวัติเดินทางไปสถานที่แออัด ทำงานสัมผัสกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีอาการปอดอักเสบไม่ทราบสาเหตุ มีอาการป่วยโรคทางเดินหายใจ เป็นบุคลากรทางการแพทย์^๑ ส่วนผู้ประสงค์ขอรับการวินิจฉัยเองและไม่เป็นผู้มีประวัติเสี่ยง ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง

สำหรับขั้นการรักษาพยาบาลเป็นไปตามสิทธิการได้รับการรักษาพยาบาลที่ผู้นั้นมีสิทธิ ได้แก่ สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สิทธิตามกองทุนประกันสังคม สิทธิรักษาพยาบาลของข้าราชการ^๒ และเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ กระทรวงสาธารณสุขมีประกาศให้ผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือเชื้อโควิด ๑๙ เป็นผู้ป่วยฉุกเฉิน สามารถได้รับการช่วยเหลือเยียวยาในสถานพยาบาลตามที่กำหนดได้ รวมทั้งได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขแก่สถานพยาบาลในการช่วยเหลือเยียวยาด้วย^๓ ประกอบด้วยการห้ามปฏิเสธการรักษาและการส่งต่อไปยังสถานพยาบาลอื่น เป็นต้น

๒.๓ มาตรการด้านอุปกรณ์การป้องกันและยา

คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้เห็นชอบในหลักการให้ใช้เงินกองทุนรายการรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม จำนวนไม่เกิน ๑,๐๒๐ ล้านบาท มาใช้ในกรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ของหน่วยบริการ^๔ กำหนดให้จัดสรร surgical mask แก่กระทรวงสาธารณสุขจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ชิ้นต่อวัน เป็นโรงพยาบาลในสังกัด ๕๐๐,๐๐๐ ชิ้น โรงพยาบาลภายนอก ๗๐,๐๐๐ ชิ้น โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย/คณะทันตแพทย์ ๑๐๐,๐๐๐ ชิ้น โรงพยาบาลเอกชน/คลินิกเอกชน ๒๐๐,๐๐๐ ชิ้น โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร ๘๐,๐๐๐ ชิ้น และจัดสรรตามมาตรการ quarantine ๕๐,๐๐๐ ชิ้น

ส่วนอุปกรณ์ที่กระทรวงสาธารณสุขต้องจัดหาเพิ่มเติม ได้แก่ หน้ากากอนามัยประเภท N๙๕ จำนวน ๑,๕๙๖,๕๒๕ ชิ้น และชุดป้องกันสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ (PPE) จำนวน ๑,๙๓๒,๐๕๒ ชิ้น ยาฟาวิ-พิราเวียร์ จำนวน ๔๐,๐๐๐ เม็ด และยาเรมเดซิเวียร์ จำนวน ๒๒๐ หลอด

๒.๔ ปัญหา ข้อจำกัด ผลกระทบที่พบ

^๑ จาก กรุงเทพธุรกิจ, สธ.เพิ่มอีก ๑ เกณฑ์ตรวจ โควิด-๑๙ ฟรี, ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓ สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/871110>

^๒ กรมบัญชีกลางปรับหลักเกณฑ์ ให้ผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวที่เสี่ยงหรือติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลของทางราชการได้ จาก หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุดที่ กค ๐๔๑๖.๔/ว ๑๐๒ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓, โดย ศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านเวชภัณฑ์ กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๖๓, สืบค้นจาก <http://dmsic.moph.go.th/index/detail/8070>

^๓ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดผู้ป่วยฉุกเฉินโรคติดต่ออันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ (Coronavirus Disease ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)) และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้ป่วยฉุกเฉินโรคติดต่ออันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ กรณี โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ (Coronavirus Disease ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)) จาก สธ.ออกประกาศ 'โควิด-๑๙' เป็นผู้ป่วยฉุกเฉิน รพ.ห้ามปฏิเสธหรือปล่อยให้ปรึกษาต่อด้วยตนเอง, โดย Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ, ๒๕๖๓, สืบค้นจาก <https://www.hfocus.org/content/2020/03/18675>

^๔ จาก บอร์ด สปสช.หนุน รพ.รับมือ "โควิด-๑๙" อนุมัติงบพันล้านบาทดูแลประชาชน, โดย สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.nhso.go.th/FrontEnd/NewsInformationDetail.aspx?newsid=MjcxMg==>

๒.๔.๑ มาตรการกักตัวเองของแรงงานไทยที่เดินทางกลับจากประเทศเกาหลีใต้ ช่วงแรกพบว่า แรงงานบางรายไม่กักตัวและไปทำกิจกรรมข้างนอก เช่น ที่ร้านอาหารและสถานบันเทิง ทำให้มีผู้แสดงความกังวล ในเรื่องนี้อย่างกว้างขวาง หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว รัฐบาลได้กำหนดมาตรการที่รัดกุมขึ้นโดยให้คนไทยที่กลับจาก เกาหลีใต้ตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๓ ทั้งหมดต้องเข้ากระบวนการคัดแยกที่ฐานทัพเรือสัตหีบ หากมีไข้จะนำตัวส่ง เข้ารักษาที่โรงพยาบาลที่เตรียมไว้ทันที หากไม่มีไข้จะส่งตัวกลับบ้านโดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขคอยติดตาม ตรวจสอบอาการ รวมทั้งให้มีการติดตามแรงงานกลุ่มแรกให้มากที่สุดเองต่อจนครบ ๑๔ วัน หากไม่ปฏิบัติจะมีการ ดำเนินการตามกฎหมายควบคุมโรคติดต่อ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๑ แสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๔.๒ มาตรการปิดด่านชายแดนถาวรตามข้อสั่งการของกระทรวงมหาดไทยส่งผลให้เกิดการแออัด ของแรงงานต่างด้าวที่ต้องการเดินทางกลับบ้านเนื่องจากสถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร ปิดกิจการชั่วคราว และจากคามวิตกกังวลเกี่ยวกับการติดเชื้อโควิด ๑๙ ที่บริเวณด่านชายแดนในหลายจังหวัด รัฐบาลได้แก้ปัญหาเพื่อ ลดการรวมตัวของแรงงานต่างด้าวบริเวณชายแดนโดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ผ่อนปรนให้ แรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว กัมพูชา และเมียนมาและผู้ติดตามที่การอนุญาตให้อยู่และทำงานในประเทศไทยสิ้นสุด ลง สามารถอยู่ในประเทศและทำงานได้เป็นการชั่วคราวจนถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ส่วนแรงงานที่รอเดินทาง กลับประเทศ ณ บริเวณด่านชายแดน ทางกาไรได้อนุญาตเฉพาะแรงงานที่ตกค้างให้เดินทางกลับประเทศได้

๒.๔.๓ มาตรการด้านการตรวจวินิจฉัยโรค ซึ่งกำหนดให้เฉพาะผู้มีประวัติเสี่ยงสามารถได้รับการ วินิจฉัยโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ส่วนผู้ไม่มีประวัติเสี่ยงและประสงค์จะรับการตรวจวินิจฉัยเองต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง ซึ่งมีอัตราค่อนข้างสูง โดยกระทรวงสาธารณสุขให้เหตุผลว่ามีข้อจำกัดด้านอุปกรณ์และบุคลากร จึงจำเป็นต้องใช้ สำหรับการดูแลผู้ป่วยก่อนนั้น ยังเป็นประเด็นที่มีข้อถกเถียงว่าควรใช้การตรวจวินิจฉัยโรคอย่างกว้างขวางเพื่อให้ สามารถพบผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อแต่ยังไม่แสดงอาการได้รวดเร็วจะช่วยป้องกันการระบาดได้ง่ายกว่าและสามารถ ลดอัตราผู้ป่วยใหม่ลงได้ ขณะที่อีกฝ่ายเห็นว่าควรจำกัดการตรวจวินิจฉัยเฉพาะผู้มีประวัติเสี่ยงตามแนวทางของ กระทรวงสาธารณสุข

๒.๔.๔ การรณรงค์ให้ประชาชนใส่หน้ากากอนามัยในช่วงเริ่มแรกของการระบาดของเชื้อโควิดเพื่อ ป้องกันโรคส่งผลให้เริ่มเกิดการขาดแคลนหน้ากากอนามัยในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้เกิดการกักตุนหน้ากาก อนามัยและเจลล้างมือ การขึ้นราคา การขาดแคลนอุปกรณ์ดังกล่าว รวมทั้งมีรายงานว่าเริ่มมีการ ขาดแคลนหน้ากากอนามัยในสถานพยาบาลบางแห่ง ทั้งสถานพยาบาลของรัฐและเอกชน รัฐบาลแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดเป็นสินค้าควบคุมราคา สนับสนุนการใช้หน้ากากผ้าสำหรับผู้ไม่ติดเชื้อ ให้โรงงานเพิ่มการผลิต และมีมาตรการกระจายหน้ากากอนามัยไปยังประชาชนและสถานพยาบาล โดยจัดตั้งศูนย์กระจายหน้ากากอนามัย ที่มีกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงพาณิชย์ร่วมกันรับผิดชอบ

๓. มาตรการด้านการศึกษาและผลกระทบ

๓.๑ มาตรการก่อนมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (๑ - ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๓) มาตรการที่ใช้ในช่วงนี้ เป็นมาตรการภายในของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งกำหนดขึ้นกรณีพบว่ามีเจ้าหน้าที่หรือนักศึกษาในสังกัดเป็นผู้มีประวัติ เสี่ยง ส่วนใหญ่ใช้มาตรการปิดการเรียนการสอนเป็นการชั่วคราวในระยะเวลาที่กำหนด เช่น การให้ปิดการทำงาน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ การปิดการเรียนการสอนในโรงเรียน พระหฤทัยดอนเมืองเป็นเวลา ๑๔ วัน ต่อมาสถานศึกษาอื่นอีกจำนวนหนึ่งได้ทยอยกันประกาศใช้มาตรการภายใน เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ประกาศงดการเรียนการสอนระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๓ และให้เริ่มใช้

การเรียนการสอนทางออนไลน์นับแต่วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำหนดให้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ตั้งแต่วันจันทร์ที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๓ เป็นต้น

๓.๒ มาตรการตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานด้านการศึกษา (วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป) มีดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดและกำกับปิดการเรียนด้วยเหตุพิเศษ และให้จัดการเรียนการสอนด้วยการไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ปรับการเรียนการสอนเป็นทางออนไลน์^๕ ส่วนกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขอให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งพิจารณาหยุดการเรียนการสอนทุกรูปแบบและใช้การสอนแบบออนไลน์เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓ ขอให้ยกเลิกการฝึกงานหรือปรับเปลี่ยนกำหนดระยะเวลาและกิจกรรมอื่นที่เหมาะสมทดแทน รวมทั้งปรับปรุงแบบการสอบและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับรูปแบบการสอนแบบออนไลน์^๖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ขอให้สถานศึกษาทุกแห่งปิดการเรียนการสอน ๑๔ วัน ตั้งแต่ ๑๘ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ ให้เลื่อนการรับนักเรียน การสอบคัดเลือก และการมอบตัวนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ไปจนกว่า สพฐ. จะแจ้งให้ทราบในโอกาสต่อไป

๓.๓ ปัญหา ข้อจำกัดและผลกระทบที่พบ

มาตรการของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานด้านการศึกษา มีลักษณะเป็นมาตรการชั่วคราว ไม่มีรายละเอียดอย่างเพียงพอเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของครู อาจารย์ นักเรียนในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ แนวทางในการวัดผลการศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบรายงานผลกระทบของมาตรการดังกล่าวที่ชัดเจน ส่วนหนึ่งอาจเนื่องจากมาตรการออกมาในช่วงใกล้ปิดภาคการศึกษาของโรงเรียนทั่วไป อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตเบื้องต้นว่าหากสถานการณ์ระบาดยังไม่คลี่คลายไปจนถึงเดือนพฤษภาคมซึ่งจะมีการเปิดเรียนอีกครั้ง โรงเรียนบางแห่งอาจมีข้อจำกัดด้านความพร้อมของอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนทางออนไลน์ อันอาจเป็นปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ นักเรียน นักศึกษาบางกลุ่ม โดยเฉพาะที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล หรือมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนอาจมีอุปสรรคในการเข้าถึงการเรียนการสอนทางออนไลน์

๔. มาตรการด้านเศรษฐกิจและผลกระทบ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการระบาดของเชื้อโควิด-๑๙ ส่วนหนึ่งเกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด ๑๙ ไปทั่วโลก ทำให้หลายประเทศมีมาตรการจำกัดการเคลื่อนย้ายของคนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศเพื่อยับยั้งการระบาดของเชื้อไวรัส ในส่วนของประเทศไทย ผลกระทบที่เกิดขึ้นช่วงแรกเป็นผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นหลักเนื่องจากการระบาดในจีนทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาไทยลดลงอย่างมาก และในที่สุดรัฐบาลจีนได้ห้ามบริษัทนำเที่ยวทั่วประเทศหยุดดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว ต่อมาหลังเกิดการระบาดในวงกว้างมากขึ้น ทำให้รัฐบาลเริ่มมีมาตรการเพื่อควบคุมการระบาดที่เข้มข้นขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นมา เช่น การกักตัวผู้เดินทางมาจากประเทศเสี่ยง การจำกัดการเดินทางข้ามเขตจังหวัด การปิด

^๕ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้สถานศึกษาให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการเปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ

^๖ ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง มาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด - ๑๙ (ฉบับที่ ๓) : การปฏิบัติการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด - ๑๙

สถาบันเทีงและสถานที่ซึ่งมีคณมาร่วมจํานวนมาก อาทิ รํานอาหาร ห้างสรรพสินค้า สถานที่ออกกําลัง โรงเรียน กวดวิชา และการดกกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการชุมนุมของคณจํานวนมาก เช่น การแข่งขันกีฬา งานฝีกอบรม/ สัมมนา งานบั้นเทีง งานแสดงสินค้า เป็นต้น ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว รวมถึงลูกจ้างและแรงงานได้รับ ผลกระทบจากการขาดรายได้ ในการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าว รัฐบาลได้ออกมาตรการบรรเทาผลกระทบ ด้านต่างๆ สำหรับด้านเศรษฐกิจมีมาตรการดังนี้

๔.๑ มาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากไวรัสโคโรนาต่อเศรษฐกิจไทย ระยะที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓ ประกอบด้วย

๔.๑.๑ มาตรการสำหรับผู้ประกอบการ แบ่งเป็นมาตรการด้านการเงิน ได้แก่ การให้สินเชือ ดอกเบี้ยต่ำ (อัตราดอกเบี้ย ๒ % เป็นเวลา ๒ ปี) การพักต้นเงินลดดอกเบี้ยและขยายระยะเวลาชำระหนี้แก่ลูกหนี้ ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ การผ่อนปรนเกณฑ์การปรับโครงสร้างหนี้ การให้สินเชือเพื่อส่งเสริมการจ้างงานของ สถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนประกันสังคม (อัตราดอกเบี้ยเริ่มต้น ๓ % เป็นเวลา ๓ ปี) **มาตรการด้านภาษี** เช่น การลดอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่ายจาก ๓ % เหลือ ๑.๕ % (เมษายน – กันยายน ๒๕๖๓) การส่งเสริมเสถียรภาพการ จ้างงาน (สามารถนำค่าจ้างลูกจ้างมาหักรายจ่ายได้ ๓ เท่า) การเร่งคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการ

๔.๑.๒ มาตรการสำหรับผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป ได้แก่ การบรรเทาภาระการจ่าย ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้าและคณค่าประกันการใช้ไฟ การลดเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมของนายจ้างและลูกจ้าง การบรรเทาภาระค่าธรรมเนียม ค่าเช่า ค่าตอบแทนในการให้บริการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ การเพิ่ม ประสิทธิภาพการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และการนำเงินที่ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุน รวมเพื่อการออมมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นการชั่วคราว

๔.๑.๓ มาตรการสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ได้แก่ การจัดหา หน้ากากอนามัยและอุปกรณ์ฆ่าเชือ การเยียวยาผู้ถูกเลิกจ้างและคํารักษาพยาบาล การเสริมสร้างศักยภาพคณงาน

๔.๒ มาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ต่อเศรษฐกิจไทยทั้งทางตรงและ ทางอ้อม ระยะที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ประกอบด้วย

๔.๒.๑ มาตรการสำหรับแรงงานลูกจ้าง ลูกจ้างชั่วคราว อาชีพอิสระที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม ซึ่งได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัส ได้แก่ การชดเชยรายได้แก่กลุ่มเป้าหมายประมาณ ๓ ล้านคณ ซึ่ง ได้รับผลกระทบจากการหยุดประกอบกิจการของสถานประกอบการที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของไวรัส เช่น สนาม มวย สนามกีฬา ฝับ สถาบันเทีง โรงมหรสพ นวดแผนโบราณ ฯลฯ หรือผู้ได้รับผลกระทบอื่น โดยได้รับเงิน ช่วยเหลือรายละ ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน เป็นเวลา ๓ เดือน (เมษายน – มิถุนายน ๒๕๖๓) การฝีกอบรมเพิ่มทักษะ หรือจัดกิจกรรมเพื่อสังคม

๔.๒.๒ มาตรการสำหรับประชาชน ได้แก่ การให้สินเชือฉุกเฉิน (ไม่มีหลักประกัน) วงเงินต่อราย ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ยคงที่ไม่เกิน ๐.๑๐ % ต่อเดือน ระยะเวลาไม่เกิน ๒ ปี ๖ เดือน การให้สินเชือ

^๓ กระทรวงการคลัง, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓, มาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากไวรัสโคโรนาต่อเศรษฐกิจไทย ทั้ง ทางตรงทางอ้อมระยะที่ ๑ สืบค้นจาก <http://www.fpo.go.th/main/News/Press-conference/12793.aspx#>

^๔ ข่าวกระทรวงการคลัง, ฉบับที่ ๒๕/๒๕๖๓ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓, มาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากไวรัส โควิด (COVID-๑๙) ต่อเศรษฐกิจไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ระยะที่ ๒

พิเศษเพิ่มเติม (มีหลักประกัน) วงเงินต่อรายไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ยไม่เกิน ๐.๓๕ % ระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับสำนักงานธรรมาภิบาล คัดดอกเบี้ยจากประชาชนไม่เกิน ๐.๑๒๕ % ต่อเดือน ระยะเวลา ๒ ปี การเลื่อนเวลาชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาออกไปถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ การเพิ่มวงเงินหักลดหย่อนค่าเบี้ยประกันสุขภาพจาก ๑๕,๐๐๐ บาทเป็น ๒๕,๐๐๐ บาท ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับค่าเสียหายให้บุคลากรทางการแพทย์ การฝึกอบรมเพิ่มทักษะ หรือจัดกิจกรรมเพื่อสังคม

๔.๒.๓ มาตรการสำหรับผู้ประกอบการ ได้แก่ การให้สินเชื่อสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยในธุรกิจทัวร์ สปา ธุรกิจขนส่งที่เกี่ยวข้อง (รถทัวร์ เรือสำเภา เรือเฟอร์รี่ ฯลฯ) โรงแรม บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร วงเงินต่อรายไม่เกิน ๓ ล้านบาท อัตราดอกเบี้ย ๓ % สำหรับ ๒ ปีแรก ระยะเวลาสูงสุดไม่เกิน ๕ ปี การเลื่อนเวลาการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลไปเป็นภายใน ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ หรือ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ แล้วแต่กรณี การเลื่อนเวลายื่นแบบแสดงรายการ นำส่งและชำระภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บให้แก่ผู้ประกอบการที่ต้องปิดสถานประกอบการตามคำสั่งทางราชการ หรือผู้ประกอบการอื่นที่ได้รับผลกระทบโดยพิจารณาเป็นรายกรณี การขยายเวลาชำระภาษีให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสินค้า น้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน การขยายเวลายื่นแบบรายการและชำระภาษีของสถานบริการที่จัดเป็นบริการตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตซึ่งต้องปิดกิจการชั่วคราว (ในคืนกลับดับ บาร์) ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับของที่ใช้รักษา วินิจฉัยหรือป้องกันโรคติดเชื้อ การลดค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมการโอนและจำนองอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และห้องชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

๔.๒.๔ มาตรการเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะกรณีธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ การให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวโดยให้ธนาคารออมสินเป็นหลัก การเลื่อนการจ่ายค่าเช่าที่ราชพัสดุสำหรับผู้เช่าประเภทผู้ประกอบการที่อยู่ในธุรกิจท่องเที่ยวและเกี่ยวเนื่องออกไปจนถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๓ การปรับลดอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่นจาก ๔.๗๒๖ บาทต่อลิตร เป็น ๐.๒๐ บาทต่อลิตรจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๔.๓ มาตรการสำหรับนายจ้างและผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม ภายใต้มาตรการเร่งด่วนของกระทรวงแรงงาน เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ประกอบด้วย

๔.๓.๑ มาตรการสำหรับแรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลของแรงงานไทยที่เดินทางกลับประเทศไทยเพื่อให้ความช่วยเหลือตามความต้องการ

๔.๓.๒ มาตรการสำหรับนายจ้างและลูกจ้างในระบบประกันตน ได้แก่ การให้ลูกจ้างที่ไม่ได้ทำงานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัยที่นายจ้างรับรอง หรือนายจ้างไม่ให้ทำงานเนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย ให้ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ร้อยละ ๕๐ ของค่าจ้างตลอดระยะเวลาที่ไม่ได้ทำงานแต่ไม่เกิน ๑๘๐ วัน กรณีหน่วยงานภาครัฐมีคำสั่งให้นายจ้างหยุดประกอบกิจการชั่วคราว และลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนไม่ได้รับค่าจ้าง ให้ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ร้อยละ ๕๐ ของค่าจ้างแต่ไม่เกิน ๖๐ วัน (ระหว่างวันที่ ๑ มีนาคม - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๓) การลดอัตราเงินสมทบนายจ้างและผู้ประกันตนในส่วนของนายจ้างจากเดิมร้อยละ ๕ ของค่าจ้างผู้ประกันตนเหลือร้อยละ ๔ ของค่าจ้างผู้ประกันตน และผู้ประกันตนจากเดิมร้อยละ ๕ ของค่าจ้างผู้ประกันตนเหลือร้อยละ ๑ เป็นเวลา ๓ เดือน ตั้งแต่วัดค่าจ้างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๖๓

๔.๓.๓ มาตรการสำหรับแรงงานที่ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม โดยเฉพาะผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ร้านค้า สถานประกอบการที่หยุดกิจการชั่วคราว ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์บริการจัดหางาน Part - time การฝึกอบรมอาชีพแก่แรงงานและแรงงานนอกระบบ

๔.๓.๔ มาตรการเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว ได้แก่ การชะลอการอนุมัตินำเข้าแรงงานต่างด้าวตั้งแต่วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓ จนกว่าสถานการณ์จะเป็นปกติ การผ่อนปรนให้คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมา ที่ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ซึ่งนายจ้างหรือผู้ได้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงานได้ยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวกับกระทรวงแรงงาน ภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ และไม่สามารถดำเนินการขอตรวจอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้ทันภายในกำหนด ให้สามารถอยู่ในประเทศไทยได้ ระหว่างวันที่ ๑ เมษายน - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ทั้งนี้ให้รวมถึงผู้ติดตาม

๔.๔ ปัญหา ข้อจำกัด และผลกระทบที่พบ

๔.๔.๑ ข้อมูล ณ ปี ๒๕๖๒ ระบุว่า มีแรงงานนอกระบบจำนวน ๒๐.๔ ล้านคน หรือร้อยละ ๕๔.๓ จากผู้มีงานทำทั้งหมด ๓๗.๕ ล้านคน ในจำนวนนี้ร้อยละ ๓๓.๑ ทำงานภาคบริการและการค้า และร้อยละ ๑๐.๕ ทำงานภาคการผลิต ขณะที่กลุ่มเป้าหมายตามมาตรการชดเชยรายได้ที่กำหนดไว้เพียง ๓ ล้านคน ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมแรงงานกลุ่มนี้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของไวรัสได้ นอกจากนี้ มีรายงานว่าหลังจากเปิดให้ลงทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๓ มีผู้ลงทะเบียนเป็นจำนวน ๑๐ ล้านคน มากกว่าที่กำหนดเป้าหมายไว้ และพบว่าช่วงแรกมีผู้ลงทะเบียนหลายคนประสบปัญหาไม่อาจลงทะเบียนได้ เนื่องจากระบบลงทะเบียนออนไลน์ไม่มีศักยภาพในการรองรับอย่างเพียงพอ ซึ่งต่อมาได้มีความพยายามแก้ไขในเรื่องนี้

๔.๔.๒ มาตรการผ่อนปรนให้คนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมา สามารถอยู่และทำงานในประเทศไทยต่อไปได้เป็นการชั่วคราวระหว่างวันที่ ๑ เมษายน - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ นั้น เป็นมาตรการเพื่อแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งควรรอดูว่าภายหลังจากพ้นเวลาผ่อนผันแล้ว กระทรวงแรงงานจะมีมาตรการช่วยเหลืออื่นใดเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากสถานการณ์ระบาดยังไม่คลี่คลายและผู้ประกอบการยังไม่สามารถกลับมาประกอบธุรกิจได้ แรงงานต่างด้าวอาจหางานทำได้ยากแม้ว่ากระทรวงแรงงานจะผ่อนผันให้ทำงานต่อไปได้ก็ตาม

๕. มาตรการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลกลุ่มต่าง ๆ และผลกระทบ

๕.๑ คนไร้บ้าน

ข้อมูลการสำรวจจำนวนคนไร้บ้านระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๖๒ ในเขตเทศบาลขนาดเล็กและขนาดกลางในแต่ละจังหวัด รวม ๑๒๔ อำเภอ ๗๗ จังหวัด โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีเส้นทางรถไฟผ่าน พบว่ามีคนไร้บ้านทั้งในพื้นที่สาธารณะและศูนย์พักคนไร้บ้านแบบเปิดของทั้งภาคประชาสังคมและภาครัฐ (บ้านอ้อมใจ กรุงเทพมหานคร) จำนวนทั้งสิ้น ๒,๗๑๙ คน เป็นเพศชายร้อยละ ๘๖ และเพศหญิงร้อยละ ๑๔ ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๕๗ อยู่ในช่วงวัยแรงงานตอนปลาย (อายุ ๔๐ - ๕๙ ปี) และเป็นผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) ร้อยละ ๑๘ ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๕๒ อาศัยอยู่ตัวคนเดียว^๙ ข้อมูลจากมูลนิธิอิธิสรชน พบว่าระหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ ผู้ใช้ชีวิตในที่สาธารณะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากจำนวน ๓,๖๓๐ คน เป็น ๓,๙๕๓ คน และ ๔,๓๙๒ คน ตามลำดับ โดยใน ปี ๒๕๖๐ มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง แต่ในปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ เพศหญิงกลับมีจำนวนมากกว่าเพศชาย^{๑๐}

^๙ จาก เผยผลสำรวจคนไร้บ้านทั่วประเทศพบ 2,719 ราย เสนอรัฐสนับสนุนสร้างบ้านกลางให้คนตกงาน-ผู้ป่วยมีที่อยู่อาศัย. ๒๕๖๓. โดย ไทยโพสต์. สืบค้นจาก <https://www.thaipost.net/main/detail/55403>

^{๑๐} จาก ปัญหาสังคม ปัญหาของใคร? คนไร้บ้านเพิ่มขึ้นใน กทม. สวนทางโครงการบ้านใหม่ผุดขึ้นไม่จำกัด. ๒๕๖๓. โดย PROPHOLIC. สืบค้นจาก <https://propholic.com/prop-talk/ปัญหาสังคม-ปัญหาของใคร/>

มาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องและผลกระทบ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับอุปกรณ์ป้องกันโรค (หน้ากากอนามัย และเจลล้างมือ) เช่น การจัดหา แจกจ่าย และควบคุมราคา ซึ่งมีรายงานว่ามีการนำหน้ากากอนามัยไปแจกจ่ายในชุมชนกว่า ๒,๐๐๐ แห่งในกรุงเทพมหานคร การจัดกิจกรรมสอนการทำหน้ากากอนามัย DIY ให้กับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุสำนักงานเขตดินแดง การส่งเสริมการใช้หน้ากากที่ทำจากผ้า นอกจากนี้เป็นมาตรการเกี่ยวกับการรณรงค์ในการดูแลตนเอง (ล้างมือ รักษาระยะห่างทางสังคม) การห้าม/จำกัดการเดินทางข้ามจังหวัด

สำหรับผลกระทบ ข้อมูลจากเครือข่ายคนไร้บ้านระบุว่าความช่วยเหลือด้านอาหาร (การแจกอาหาร) ที่คนไร้บ้านย่านหัวลำโพงมากกว่า ๒๐๐ คนเคยได้รับก่อนการระบาดของไวรัส ขณะนี้ได้รับลดลงอย่างชัดเจน

๕.๒ ผู้สูงอายุ

ข้อมูลจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ระบุว่า ประชากรของประเทศไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๗๐ ปีขึ้นไป มี ๔,๗๖๔,๖๘๔ คน เป็นเพศชาย ๑,๘๐๔,๙๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘ เพศหญิง ๒,๙๕๙,๗๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒ กระจายอยู่ในแต่ละภูมิภาคของประเทศ^{๑๑} สำหรับข้อมูลผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสฯ ในประเทศไทย ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ พบว่าผู้ป่วยเสียชีวิตด้วยเชื้อไวรัสดังกล่าว จำนวน ๑๐ ราย เป็นผู้สูงอายุ ๓ ราย ในจำนวนนี้ ๒ รายเป็นผู้มีโรคประจำตัว

มาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องและผลกระทบ

๕.๒.๑ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓ รัฐบาลได้ออกข้อกำหนดออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๑) ซึ่งได้มีข้อกำหนดประการหนึ่งให้บุคคลกลุ่มเสี่ยง รวมถึงผู้สูงอายุตั้งแต่ ๗๐ ปี ขึ้นไป อยู่ในเคหสถานหรือบริเวณสถานพำนักของตนเว้นแต่มีความจำเป็นต้องพบแพทย์ รักษาพยาบาล การทำธุรกรรมทางการเงิน บริการส่งสินค้าเพื่อการบริโภคอุปโภค ให้บริการขนส่งผู้โดยสาร การซื้อขายอาหาร การติดต่อด้านคดีกับตำรวจ อัยการ หรือศาล นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีข้อสั่งการให้สถานสงเคราะห์ในสังกัดมีมาตรการคุมเข้มการดูแลสุขภาพ ความสะอาด เช่น การล้างมือ การใช้เจลแอลกอฮอล์ การทำความสะอาดวัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ การใส่หน้ากากอนามัย การตรวจวัดไข้ เป็นต้น^{๑๒}

๕.๒.๒ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๓ กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศดำเนินมาตรการป้องกันและลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เข้าสู่หมู่บ้าน/ชุมชน โดยในส่วนของผู้สูงอายุ ให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ให้คำแนะนำแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งกลุ่มผู้ป่วยเรื้อรังในหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา-๑๙ ได้ง่าย ให้หลีกเลี่ยงการพบปะและสัมผัสกับบุคคลที่เดินทางกลับจากกรุงเทพมหานคร จากต่างประเทศ จากประเทศเพื่อนบ้าน หรือบุคคลที่มีการเดินทางไปยังสถานที่ที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดที่มีคนแออัดเบียดเสียด บุคคลที่เป็นผู้ที่อยู่ในระยะใกล้ชิดกับผู้ป่วยติดเชื้อ โควิด-๑๙ รวมทั้งงดกิจกรรมนอกบ้าน และงดการไปในที่ชุมชน^{๑๓}

^{๑๑} จาก ผลการศึกษา พบ ผู้สูงอายุเสี่ยงที่สุดจากโรคโควิด-๑๙ , โดย TNN ช่อง ๑๖, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.tnnthailand.com/content/33617>

^{๑๒} จาก 'รมว.พม.' สั่งเข้มงดรักษาความสะอาด ป้องกันไวรัสโควิด-๑๙ , โดย กรุงเทพธุรกิจ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/870787>

^{๑๓} จาก มท.สั่ง ผวจ.วาง ๕ มาตรการ กันโควิดระบาดสู่หมู่บ้าน-ชุมชน, โดย เดลินิวส์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/politics/764394>

๕.๒.๓ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีได้ออกประกาศเรื่อง มาตรการพึงปฏิบัติ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุ คือ ให้ผู้สูงอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปและกลุ่มคนที่มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่าง ๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดหัวใจและสมอง โรคระบบทางเดินหายใจ โรคภูมิแพ้ ซึ่งมี ภูมิคุ้มกันต่ำตามธรรมชาติของโรคและด้วยยาที่ใช้รักษา อยู่แต่ในเคสสถานหรือที่พำนักของตน ยกเว้นกรณีมีเหตุ จำเป็นเร่งด่วนอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และให้ อสม. ที่มีอายุไม่เกิน ๗๐ ปีต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามที่ กำหนดในข้อ ๑๑ ของข้อกำหนดออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ (ฉบับที่ ๑) นอกจากนี้ ประกาศฯ ยังขอให้บุคคลใกล้ชิดหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุปฏิบัติตาม ข้อแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด และหลีกเลี่ยงการสัมผัสผู้สูงอายุหรือกลุ่มคนที่มีโรคประจำตัวฯ โดยตรง^{๑๔}

๕.๒.๔ ปัจจุบันยังไม่พบรายงานผลกระทบของมาตรการรัฐข้างต้นต่อผู้สูงอายุที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด ๑๙ ไปสู่ชุมชนที่ให้ อสม. เข้าไปสอดส่องดูแลกลุ่มผู้สูงอายุ ในชุมชนเป็นการเฉพาะจะมีส่วนช่วยให้ทางการได้รับทราบสถานการณ์ผู้สูงอายุ รวมถึงปัญหาหรือผลกระทบ ที่ผู้สูงอายุได้รับ เพื่อนำไปพิจารณากำหนดมาตรการดูแลหรือช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อไป

๕.๓ คนพิการ

ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ มีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจำนวน ๒,๐๒๗,๕๐๐ คน เป็นชาย ๑,๐๕๘,๔๐๕ คน เป็นหญิง ๙๖๙,๐๙๕ คน ในจำนวนนี้ เกือบครึ่งหนึ่งเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหวหรือ (๑,๐๐๒,๐๘๓ คน) รองลงมาเป็นผู้พิการทางการได้ยิน (๓๘๒,๖๑๕) และทางการเห็น (๑๙๑,๘๐๕ คน)

มาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องและผลกระทบ

๕.๓.๑ มีรายงานว่ากรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้ลงพื้นที่นำถุงยังชีพ รวมทั้ง หน้ากากอนามัยไปให้ครอบครัวคนพิการเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙^{๑๕} อย่างไรก็ตาม คนพิการที่เป็นโรค Spinal Muscular Atrophy และ DSMA- Distal Spinal Muscular Atrophy ซึ่งทำให้ กล้ามเนื้ออ่อนแรง และมีปัญหาเรื่องทางเดินหายใจและปอด ไม่อาจใช้หน้ากากผ้าแทนหน้ากากอนามัยได้เนื่องจาก จะรู้สึกเหนื่อย ส่วนคนพิการที่เป็นผู้ป่วยติดเตียงประสบปัญหาการขาดแคลนแอลกอฮอล์ที่ต้องใช้สำหรับล้างแผล ในทุกๆ วัน^{๑๖} คนพิการคนตาบอดซึ่งต้องใช้มือสัมผัสสิ่งต่าง ๆ จำเป็นต้องได้รับการจัดหาหน้ากากอนามัยและ เจลล้างมืออย่างเพียงพอ

^{๑๔} จาก กลัวโควิด-๑๙ ผวจ.นนทบุรีประกาศให้คนแก่เกิน ๖๐ ปี มีโรคประจำตัวอยู่บ้าน, โดย ไทยรัฐออนไลน์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1808483>

^{๑๕} จาก พม.ดูแลคนพิการเข้าถึงบริการสุขภาพ หลัง COVID-๑๙ ระบาด, ข่าวไทยพีบีเอส, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://news.thaipbs.or.th/content/289821>

^{๑๖} จาก คนตาบอดและปอดน้อยๆ ใช้ชีวิตอย่างไรในโควิด ๑๙, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://thisable.me/content/2020/03/605>

๕.๓.๒ มาตรการเกี่ยวกับการรักษาระยะห่างทางสังคม มีผลกระทบต่อคนพิการทางสายตาซึ่งยังต้องการความช่วยเหลือจากคนรอบข้าง^{๑๗} ผู้สูงอายุและคนพิการประสบปัญหาการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าและต้องการช่องทางอำนวยความสะดวกเป็นพิเศษ และบางคนอาจมีอุปสรรคในการสั่งซื้อทางออนไลน์

๕.๓.๓ มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-๑๙ เช่น การสั่งให้ปิดห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง ปิดตลาดหรือวัด อาจเป็นอุปสรรคสำหรับคนพิการในการเข้าถึงเครื่องอุปโภคและบริโภค และกระทบต่อการประกอบอาชีพของคนพิการบางคนอีกด้วย เช่น ผู้ค้าสลากกินแบ่งรัฐบาล^{๑๘} นอกจากนี้ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการคาดการณ์ว่า ผลจากการปิดสถานประกอบการบางประเภทจะทำให้มีคนพิการตกงานไม่น้อยกว่า ๓๐๐ คนทั่วประเทศ^{๑๙}

๕.๓.๔ มาตรการช่วยเหลือคนพิการที่เป็นผู้ค้าสลากกินแบ่งรัฐบาลและได้รับผลกระทบ รัฐบาลได้เปิดให้ลงทะเบียนเพื่อรับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพเดือนละ ๕,๐๐๐ บาทได้^{๒๐} ส่วนการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการตกงาน กรมส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้จัดการอบรมด้านไอทีและค้าขายออนไลน์ให้แรงงานที่เป็นผู้พิการผ่านศูนย์ฟื้นฟูอาชีพสำหรับคนพิการ ๘ แห่งทั่วประเทศและทางออนไลน์โดยไม่มีค่าใช้จ่าย^{๒๑} และมีมาตรการในการให้คำแนะนำการกู้ยืมเงินประกอบอาชีพและช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ครอบครัวอีกด้วย^{๒๒}

๕.๓.๕ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ได้เห็นชอบมาตรการช่วยเหลือคนพิการ ๔ ประการ คือ ๑) การจ่ายเงินเยียวยายผู้พิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ สองล้านกว่าคนทั่วประเทศ รายละ ๑,๐๐๐บาท เพิ่มเติมจากเบี้ยผู้พิการที่ให้ทุกเดือนอยู่แล้ว โดยใช้เงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และจะประสานกรมบัญชีกลางเพื่อให้เงินโอนตรงเข้าบัญชีใน เมษายนนี้ ๒) พักชำระหนี้คนพิการที่กู้เงินจากกองทุนฯ เป็นระยะเวลา ๑ ปีนับจาก เมษายน กองทุนฯ มีลูกหนี้ ๑.๓๔ แสนราย มูลหนี้ ๓.๘ พันล้านบาท ๓) เสนอคณะรัฐมนตรีให้ทบวงมติในการเพิ่มเบี้ยผู้พิการเป็น ๑,๐๐๐บาท โดยให้แก่ผู้ที่มีบัตรผู้พิการทุกคนทั่วถึง ๒ ล้านคนแม้ไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และ ๔) ให้มีการปรับปรุงระเบียบการกู้เงินกองทุนฯ ให้ผู้พิการกู้ได้รายละไม่เกิน ๑๐,๐๐๐บาท โดยไม่ต้องมีผู้ค้ำประกัน ไม่มีดอกเบี้ย ระยะเวลาปลอดการชำระหนี้ ๑ ปี วงเงิน ๒,๐๐๐ ล้านบาท

๕.๔ กลุ่มนักโทษและผู้ต้องขังในเรือนจำ

^{๑๗} จาก คนตาบอดและปอดน้อยๆ ใช้ชีวิตอย่างไรในโควิด ๑๙, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://thisable.me/content/2020/03/605>

^{๑๘} จาก จ่อ 'เลื่อนออกสลาก' หลังผู้ค้าร้องคลัง 'โควิด' ทำยอดขายลด, กรุงเทพธุรกิจ, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/872149>

^{๑๙} จาก คาด 'พิษเศรษฐกิจ-โควิด' ทำคนพิการ ตกงาน, มติชน, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2086916

^{๒๐} จาก กองสลากฯแจกแล้ว คนซื้อลอตเตอรี่งวด ๑ เม.ย.๖๓ ต้องทำใจ หลังเลื่อนออกหวย, ข่าวสดออนไลน์, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://www.kaosod.co.th/breaking-news/news_3819100

^{๒๑} จาก คาด 'พิษเศรษฐกิจ-โควิด' ทำคนพิการ ตกงาน, มติชน, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2086916

^{๒๒} จาก พม.ดูแลคนพิการเข้าถึงบริการสุขภาพ หลัง COVID-๑๙ ระบาด, ข่าวไทยพีบีเอส, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://news.thaipbs.or.th/content/289821>

เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม มีรายงานว่า มีผู้ต้องขังชาย ๑ คนในเรือนจำกลางราชบุรีได้รับการตรวจพบว่า ติดเชื้อโควิด-๑๙ จึงมีความกังวลว่าอาจมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด ๑๙ ในกลุ่มผู้ต้องขัง เนื่องจากเรือนจำในประเทศไทยส่วนใหญ่มีสภาพค่อนข้างแออัดและผู้ต้องขังอาจมีอุปสรรคในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล

มาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องและผลกระทบ

๕.๔.๑ กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดมาตรการสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยได้กำชับให้สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ และผ่านการคัดกรองวัดไข้ ให้ผู้มีประวัติการเดินทางไปในประเทศกลุ่มเสี่ยงหรือสัมผัสหรือใกล้ชิดกับบุคคลกลุ่มเสี่ยงต้องกักตัวอยู่บ้าน ๑๔ วัน และรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังล้างมือด้วยน้ำ สบู่ หรือแอลกอฮอล์เจล

๕.๔.๒ มาตรการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ได้งดการเยี่ยมญาติเป็นเวลา ๑๔ วัน (วันที่ ๑๘ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓) นำผู้ต้องขังที่มีอาการป่วย มีไข้ เจ็บคอไปพบแพทย์ ยกเลิกการทำงานของผู้ต้องขังนอกเรือนจำ และคัดกรองผู้ต้องขังใหม่ทุกรายตามมาตรการคัดกรองอย่างเคร่งครัด

๕.๔.๓ มาตรการงดเยี่ยมญาติมีผลกระทบต่อผู้ต้องขัง ดังเห็นได้จากกรณีผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดบุรีรัมย์ก่อนการจลาจลเพื่อพยายามหลบหนีออกจากเรือนจำเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม เนื่องจากมีข่าวลือว่ามีนักโทษติดเชื้อโควิด ๑๙ และผู้ต้องขังมีภาวะเครียดจากมาตรการห้ามเยี่ยมในช่วงมีการระบาดของเชื้อโควิด ๑๙ ทั้งนี้มีรายงานว่าเหตุจลาจลที่เรือนจำจังหวัดบุรีรัมย์ทำให้ญาติของผู้ต้องขังในเรือนจำแห่งอื่น ๆ กังวลว่าความเครียดและสภาพความเป็นอยู่ที่แออัดในเรือนจำในช่วงโรคระบาดเช่นนี้จะทำให้ผู้ต้องขังมีความเสี่ยงสูง อย่างไรก็ตามมีรายงานว่ามีการย้ายผู้ต้องขังไปยังเรือนจำอื่นเพื่อลดความแออัดและเรือนจำบางแห่ง เช่น เรือนจำจังหวัดระนอง เจ้าหน้าที่ได้ตั้งกลุ่มไลน์และรายงานสถานการณ์และให้ข้อมูลญาติผู้ต้องขังอย่าสม่ำเสมอ รวมทั้งอนุญาตให้ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีคุยกับญาติผ่านวิดีโอคอลล์ได้^{๒๓}

๖. ข้อสังเกตและข้อคิดเห็น

ในการจัดการกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ รัฐบาลได้ประกาศมาตรการเพื่อยับยั้งการแพร่กระจายของโรคเป็นระยะ ๆ ตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปและพยายามกำหนดมาตรการที่กระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเท่าที่จำเป็นโดยคำนึงถึงความรุนแรงของการระบาดของเชื้อไวรัสฯ ประกอบด้วย ในขณะเดียวกัน รัฐบาลได้พยายามดูแลประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมการระบาดของเชื้อไวรัสฯ และออกมาตรการช่วยเหลือและบรรเทาผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและรายได้ที่เกิดจากการสั่งปิดกิจการบางประเภทชั่วคราวต่อผู้ประกอบการและแรงงาน และผลกระทบด้านอื่นต่อประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด ๑๙ มากกว่าประชาชนกลุ่มอื่น เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตาม มาตรการส่วนใหญ่มีการประกาศใช้ในช่วงครึ่งหลังของเดือนมีนาคมหลังจากสถานการณ์ระบาดแพร่ไปในวงกว้างมากขึ้น จึงยังไม่มีรายงานเกี่ยวกับผลของมาตรการดังกล่าวอย่างชัดเจน อาจต้องรอให้เวลาผ่านไปอีกระยะหนึ่งซึ่งสำนักเฝ้าระวังฯ จะได้ติดตามสถานการณ์ต่อไป

^{๒๓} จาก ไวรัสโคโรนา : อธิปไตยราชทัณฑ์มั่นใจเรือนจำทั่วประเทศจะปลอดภัยจากโควิด-๑๙, โดย พีพีซี ไทย, ๒๕๖๓. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52094371>